

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

*Факультет економіки і
підприємництва*

*Кафедра економічної
кібернетики*

ДОПОВІДЬ

на тему:

**«Проблема комп'ютерного піратства в
Україні»**

Виконала:

студентка групи 31-ОА
денної форми навчання
Слободянюк І.С.

Керівник:

Іонаш І.В.

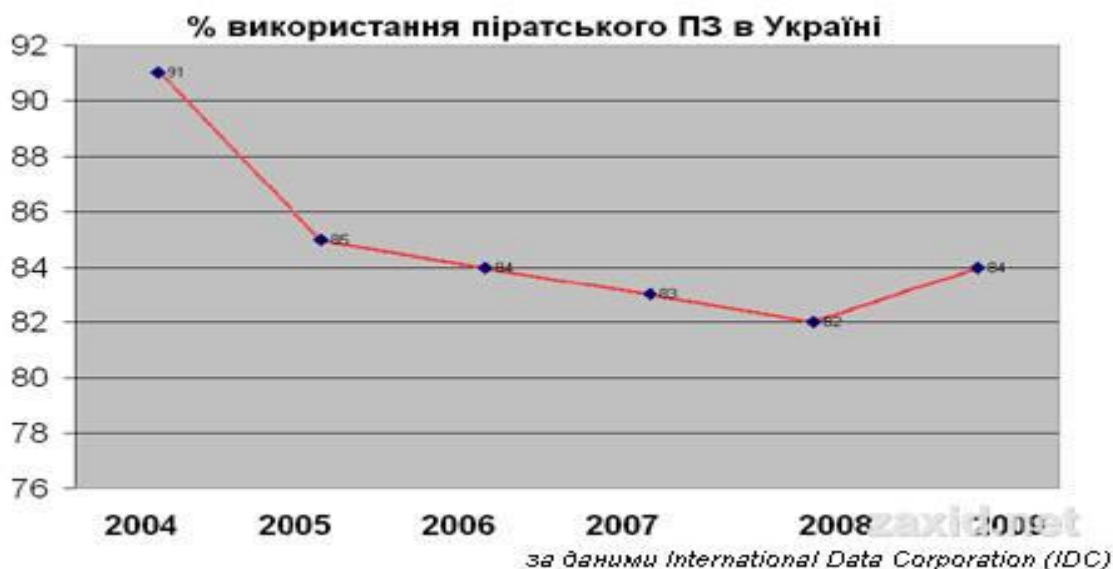
Проблема комп'ютерного піратства в Україні

Використання неліцензійного програмного забезпечення є порушенням авторських прав його власників і давно вже отримало назву комп'ютерного піратства. Ні для кого не секрет, що це явище є надзвичайно поширеним в Україні.

Слава України як країни з одним з найвищих рівнів комп'ютерного піратства відома далеко за її межами. Всесвітньо відомий журнал Wired якось навіть відрядив туди одного з своїх журналістів, а потім тисячі читачів цього видання по всьому світу побачили наступні рядки: «Ласкаво просимо на Україну, де комп'ютерне піратство стало елементом національної гордості».

Проте провідні виробники програмного забезпечення знали про комп'ютерне піратство і без всяких публікацій, їм досить було тільки поглянути на результати своїх продажів на Україні: приблизно одна продана ліцензійна копія на тридцять піратських - такий був невтішний підсумок.

Різні рекламні акції, зниження цін, поява українських версій не допомогли змінити ситуацію. Саме тому компанія Microsoft і ряд інших виробників ПЗ вирішили наступати на комп'ютерних піратів відразу по всіх напрямках.

Серйозні кроки у боротьбі з піратством Україна робила лише після того, як у 2001 року потрапила до списку «Special 301», який складає Торговельний представник США, і була змушена сплачувати суттєві штрафні санкції -75 млрд. доларів щорічно. Коли ж рейтинг ж рейтинг України в цьому списку покращився, 2005 року обтяжливі штрафні санкції було знято, й усе знову затихло. Але як ми бачимо що з 2008 року піратство в Україні починає знову набирати швидких обертів.

«Рівень комп'ютерного піратства в Україні становить 84% на 17 березня 2010 року. Серед країн Європи рівень піратства вищий лише в Молдові. Зниження цього показника за кілька років лише на 10% призвело б до ряду позитивних змін в економіці країни. З'явилося б 2600 додаткових високооплачуваних робочих місць для українських фахівців. Регіональні та місцеві бюджети отримали б додаткових 69 млн. доларів податкових надходжень, а обіг ІТ-сектора збільшився б на 941 млн. доларів. Поки що ці суми працюють на тіньову економіку».

Феномен комп'ютерного піратства на Україні перейшов в нову фазу. Нова індустрія шахраїв по моделі схожа на західну, але по масштабах все ще значно більше.

Метою розробки даного документу є вироблення пропозицій з питання зменшення рівня піратства в Україні стосовно об'єктів авторського права і суміжних прав при їх розповсюдженні на матеріальних носіях.

Термін «комп'ютерне піратство» означає порушення авторських прав на програмне забезпечення (ПЗ). У буквальному значенні поняття «авторське право», чи *copyright*, означає «право створення копій». Авторське право являє собою одну з форм захисту інтелектуальної власності.

Як наслідок, поняття «інтелектуальної власності» стало правовим поняттям. Стаття 54 Конституції України кожному гарантує свободу творчості і передбачає охорону інтелектуальної власності законом. Поняття «інтелектуальна власність» не збігається з поняттям власності в класичному її

розумінні. Специфіка інтелектуальної власності полягає в тому, що об'єкти інтелектуальної власності нематеріальні. Крім того, така власність обмежена тимчасовими рамками.

Під «інтелектуальною власністю» розуміється виключне право фізичної чи юридичної особи на результати інтелектуальної діяльності. Авторське право поширюється на такі результати інтелектуальної діяльності, як здобутки науки, твори літератури, мистецтва, у тому числі і на комп'ютерні програми.

Відповідно до ст.41 Закону України «Про власність» об'єктами права інтелектуальної власності є надбання науки, літератури і мистецтва, відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, знаки для товарів і послуг, результати науково-дослідних робіт і інші результати інтелектуальної праці. Нормативно-правове регулювання зазначеного інституту, поряд із законодавством про власність, здійснюється безпосередньо Законом України «Про авторське право і суміжні права», у ст.1 якого наголошується, що дійсний Закон охороняє особисті (немайнові) і майнові права авторів і їхніх правонаступників, пов'язані зі створенням і використанням досягнень науки, літератури і мистецтва (авторське право), і права виконавців, виробників фонограм, організацій мас-медіа (суміжні права). Іншими словами, у законі закріплений двоєдиний зміст авторського права і суміжних прав як різновиду права інтелектуальної власності і пріоритет у змісті особистих (немайнових) прав.

При покупці ліцензійної копії програмного продукту споживач отримує в дійсності лише право на його використання. Авторські права на саму програму зберігаються за автором, у власність покупця переходять тільки матеріальні носії, на яких вона поширюється (наприклад, диски та документація).

Під комп'ютерним піратством зазвичай мається на увазі несанкціоноване правовласником копіювання, використання і поширення програмного забезпечення. Комп'ютерне піратство може набирати різних

форм, однак можна виділити п'ять найбільш розповсюджених його різновидів:

1. Незаконне копіювання кінцевими користувачами:

Одним з видів комп'ютерного піратства, що найчастіше за все зустрічаються — це «просто» копіювання програмного продукту приватними користувачами й організаціями, які не володіють правами на виконання таких дій.

У галузі програмного забезпечення це явище називається «копіювання кінцевими користувачами». Даний вид комп'ютерного піратства включає встановлення програмних продуктів в організації на більшу кількість комп'ютерів, ніж це допускається умовами наявної ліцензійної угоди. Обмін програмами з приятелями і колегами за межами організації також потрапляє в цю категорію.

2. Незаконне встановлення програм на жорсткі диски комп'ютерів:

Нерідко компанії, що займаються постачаннями обчислювальної техніки, здійснюють незаконне встановлення програмного забезпечення на жорсткі диски комп'ютерів, тобто роблять продаж обчислювальної техніки з попередньо встановленими неліцензійними копіями програмного забезпечення. При цьому для встановлення ПЗ можуть використовуватися як справжні носії, так і підроблена продукція.

3. Виготовлення підробок:

Нелегальне тиражування — це широкомасштабне виготовлення підробок і поширення їх каналами продажів. Для виготовлення підробок можуть використовуватися сучасні технології, при цьому найчастіше досягається така якість і така точність копіювання упакування, логотипів і елементів захисту, що стає нелегко відрізнити підробку від оригінального продукту. Однак для ряду країн (у тому числі для Росії та інших країн СНД) у даний час є характерною підроблена продукція низької якості, з явними ознаками контрафактності, виготовлювачі якої і не намагаються імітувати відмітні ознаки справжнього продукту.

4. Порушення обмежень ліцензії:

Порушення вимог ліцензії відбувається в тому випадку, коли програмне забезпечення, що поширювалося зі спеціальною знижкою і на спеціальних умовах (або в складі великого пакета ліцензій, або призначене тільки для поставок разом з обчислювальною технікою чи для академічних установ), продається тим, хто не відповідає цим вимогам. Як приклад можна навести продаж академічної ліцензії комерційному підприємству.

5. Інтернет-піратство:

Інтернет-піратство — це поширення нелегальних копій програмних продуктів з використанням Інтернету. Цей різновид піратства виділений спеціально для того, щоб підкреслити ту велику роль, яку відіграє сьогодні Інтернет для незаконного копіювання і поширення підробленого та іншого незаконно розповсюдженого програмного забезпечення. З тих пір, як з'явився Інтернет, піратство набуло особливо великих масштабів. До поняття інтернет-піратства входить, зокрема, використання Інтернету для реклами і публікації пропозицій про продаж, придбання чи поширення піратських копій програмних продуктів. В Україні за порушення законодавства у сфері інтелектуальної власності передбачено адміністративну відповідальність (ст. 51-2 Адміністративного кодексу України) (комп'ютерне піратство) та кримінальну (ст. 176 Кримінального Кодексу України).

Як пояснюють фахівці, вид відповідальності, до якого притягують суб'єктів господарювання, залежить від розміру завданої шкоди. Контрольною точкою розподілу є сума у 20 неоподатковуваних мінімумів, що застосовуються в частині кваліфікації злочинів або правопорушень, яка торік становила 6 тис. 50 грн.

Ціна питання.

Фактично, щоб постало питання про кримінальну відповідальність перевіряючим достатньо виявити на кількох комп'ютерах на фірмі неліцензійні операційні системи Windows чи пакетів Microsoft Office та по одному значно дорожчому продукту Adobe чи AutoDesk.

Втрати через комп'ютерне піратство.

Україна залишається серед країн із найвищим рівнем комп'ютерного піратства пише газета «Голос України».

Використання неліцензійного програмного забезпечення торік становило 84 відсотки, а втрати економіки від цього сягнули 534 млн. доларів на рік. Видання наголошує, що в Україні не створена ефективна система збору та виплати винагороди авторам, виконавцям, виробникам фонограм та відеограм. За оцінками фахівців, збори сплачують лише сім відсотків користувачів.

Згідно «Рахунку 301»-щорічного документа, представленого управлінню США в рамках боротьби з порушенням авторських прав і інтелектуальної власності, в 2010 році Україна зберігає свою позицію в списку watch list («під. наглядом»). Для нашої країни підготовлено 7 конкретних рекомендацій по покращенню ситуації.

Також рекомендується провести внечергову перевірку з боку управління США через 6 місяців для оцінки кроків, прийнятих управлінням України в рамках боротьби з «піратством».

Розмір шкоди розраховують на підставі закону «Про податок з доходів фізичних осіб», яким визначено, що у нормах адміністративного та кримінального законодавства у частині кваліфікації злочинів або правопорушень сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги розміром 50% однієї мінімальної, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року. З 1 січня 2010 розмір мінімальної заробітної плати становить 869 грн.

Міжнародні договори у сфері авторського права і суміжних прав, до яких приєдналася Україна:

- Всесвітня конвенція про авторське право;
- Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів;
- Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм.

Аналіз криміногенної ситуації на ринку інтелектуальної власності України свідчить, що значного поширення сьогодні набули три основних види правопорушень: недобросовісна конкуренція, аудіовізуальне піратство, комп'ютерне піратство.

Недобросовісна конкуренція - ввезення, виготовлення та розповсюдження фальсифікованої продукції з незаконним використанням знаків для товарів і послуг відомих українських та зарубіжних виробників. *Аудіовізуальне піратство* - незаконне відтворення розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм шляхом тиражування і продажу аудіо, відеокасет, музичних компакт-дисків, а також незаконна трансляція цих творів через радіо і телевізійний ефір, мережами кабельного телебачення.

Комп'ютерне піратство - незаконне відтворення і розповсюдження комп'ютерного програмного забезпечення шляхом тиражування, продажу компакт-дисків (СД-РОМів) із записом комп'ютерних програм, встановлення неліцензійного програмного забезпечення на комп'ютерну техніку та розповсюдження піратських програм через Інтернет.

Виходячи з викладеного, практична діяльність оперативних підрозділів ОВС щодо боротьби з посяганнями на інтелектуальну власність повинна бути націлена на попередження та викриття правопорушень саме на цих трьох напрямках. Роботу з документування таких правопорушень необхідно починати з вивчення оперативної обстановки в регіоні, в ході якої слід встановити основних імпортерів, виробників та розповсюджувачів контрафактної продукції. Оперативно-розшукові заходи мають бути націлені, в першу чергу, на виявлення підпільних цехів, що виробляють контрафактну продукцію, місця її комплектації та зберігання. Як свідчить практика, виготовлення та розповсюдження контрафактної продукції здійснюється таємно або вуалюється під законну діяльність. Протиправні діяння найбільш чітко проявляються при переміщенні через кордон та продаж у роздрібній торговій мережі. Для виробництва піратської продукції необхідна велика кількість звуко- та відеозаписуючого обладнання, вихідного матеріалу у вигляді чистих касет,

поліграфічних буклетів тощо. Крім цього, доказом можуть служити дані про кількість замовлених на виробництві або закуплених футлярів для компакт-дисків і касет, замовлення на поліграфічну продукцію в друкарнях. Аналіз цієї інформації дозволить визначити розміри незаконного виробництва та суму неконтрольованого прибутку.

У планах реалізації оперативних матеріалів необхідно враховувати: залучення до групи фахівців для визначення контрафактності виробу; вилучення документів на виробництво, упаковку, футляри, буклети, чорнові записи про продаж, прибуток і витрати; визначення місць отримання сировини, футлярів, буклетів (вивчення документів дозволить довести кількість реалізованої контрафактної продукції); вилучення апаратури для копіювання - магнітофонів, відеоманітофонів (надасть експертам можливість визначити, чи на цій апаратурі виготовлялася контрафактна продукція).

Список використаних джерел:

1. Дмитришин В.С. Інтелектуальна власність на програмне забезпечення в Україні. - К.: "Вірлен", 2005. -311 с.
2. Ценность интеллекта// <http://dp-patent.at.ua/news/2009-06-01-1353>
3. <http://global/bsa.org/globalpiracy2008/studies/globalpiracy2008.pdf>
4. Вахе Тороссян: "Держава може розглядати інформаційні технології як витратний інструмент. А може - як стратегічний актив". - Дзеркало тижня. -№ 39 (718) 18 - 24 жовтня 2008 // <http://www.dt.ua/2000/2675/64392>
5. С. Петренко. Правові шляхи припинення піратського використання програмного забезпечення//<http://ndiiv.org.ua/index.php/2009-05-25-13-09-10/37-2009-03-24-15-04-55>
6. М. Селіванов. Проблеми правової охорони комп'ютерних програм // Інтелектуальна власність. - 2007. - № 6. - С. 23-27.
7. С. Петренко. Правові підходи щодо захисту комп'ютерних програм//<http://ndiiv.org.ua/index.php/2009-05-25-13-09-10/35-2009-03-24-14-25-53>
8. Г. Андрощук. Найпотужніші бренди світу: стан і тенденції // Інтелектуальна власність. - 2008. - № 12. - С. 19-31.
9. В. Березанська. Боротьба з піратами за ринок програмного забезпечення в Україні// Інтелектуальна власність. - 2008. - № 11. - С. 70-72.
10. www.media.parlament.org.ua
11. Д, Лонг та ін. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. - К.: "К.І.С.", 2007. - 448 с.
12. Доповідна записка на засідання колегії МОН України з питання "Про здійснення Державним департаментом

інтелектуальної власності контролю за дотриманням законодавства у сфері авторського права і суміжних прав (21 червня 2007 р.)//

file:///ukr/pages/i239

13. <http://www.microsoft.com/Ukraine/News/Issue/2007/10/risks.mspх>